

STUDIA FOLKLORISTICA ET ETHNOGRAPHICA

26.

BODÓ SÁNDOR

A MAGYAR PARASZTI TERMELÉS
IGAEREJÉNEK TÖRTÉNETE

Debrecen, 1990

INHALTVERZEICHNIS

Einführung	5
Die Bedeutung des Themas	8
Die Voraussetzungen der Forschungsgeschichte	11
Historische Änderungen und Gliederung nach Gegenden in der Verwendung der Jochkraft	23
Die heimischen archäologischen Zeugnisse der Bespannung	23
Die Spracheigenschaften der Fachwörter bei der Bespannung	30
Zugtiere in Ungarn im Mittelalter und in der Neuzeit	37
Zugkraft in der Kapitalistenwirtschaft	57
Zugkraft in dem sog. sozialistischen Zeitraum	62
Zugkrafttypen nach Gegenden	64
Zugrinderrassen	70
Zugeschirre	77
Jochtypen	80
Kopfjoch	81
Einfache Widerristjochformen	82
Ramenjochaufbau	83
Ramenjochvariante	87
„Iga“ und „járom“	89
Das Einzeljoch und seine Variante	91
Notzugeschirre	100
Geräte zum Anlernen und zur Zucht der Jungochsen und Ochsen	101
Kraftausgleich im Gespann	103
Jochherstellung	104
Jochverzierung	113
Jochpflege	121
Gespanne	123
„Tinó“ (Jungochs), „tulok“ (Rind), „ökör“ (Ochse)	124

Die Methoden des Anlernens der Rinder	128
Die Umwandlungen der Einheiten des Doppelgespannes	135
Gespanne mit Zugtieren ungerader Zahl gemischte Gespanne	139
Lastenbeförderung auf dem Feld	143
Gespannarbeiten auf dem Feld	144
Lastenbeförderung — Transport	146
Die Rolle der Rindergespanne bei bäuerlichen Festen	150
Einspannen und Treiben	153
Treibwörter	160
Der Mesch und die Zugtiere	165
Europäische Vergleiche in Einspannen der Rinder	
Die dominierende Zugkraft in Europa	171
Jochformen in Europa	176
Der ungarische Gespannwortschatz im Sprachgebrauch der Nachbarvölker	178
Abschluss	189
Literaturverzeichnis	191
Die Geschichte der Zugkraft in der ungarischen Bauernwirtschaft (Zusammenfassung)	209
13	
33	
41	
50	
70	
71	
73	
74	
75	
76	
77	
78	
79	
80	
81	
82	
83	
84	
85	
86	
87	
88	
89	
90	
91	
92	
93	
94	
95	
96	
97	
98	
99	
100	
101	
102	
103	
104	
105	
106	
107	
108	
109	
110	
111	
112	
113	
114	
115	
116	
117	
118	
119	
120	
121	
122	
123	
124	
125	
126	
127	
128	
129	
130	
131	
132	
133	
134	
135	
136	
137	
138	
139	
140	
141	
142	
143	
144	
145	
146	
147	
148	
149	
150	
151	
152	
153	
154	
155	
156	
157	
158	
159	
160	
161	
162	
163	
164	
165	
166	
167	
168	
169	
170	
171	
172	
173	
174	
175	
176	
177	
178	
179	
180	
181	
182	
183	
184	
185	
186	
187	
188	
189	
190	
191	
192	
193	
194	
195	
196	
197	
198	
199	
200	

TARTALOM

BEVEZETÉS	5
A téma jelentősége	8
Kutatástörténeti előzmények	11
Az igazás európai néprajzi irodalma	15
TORTENETI VALTOZÁSOK ÉS TAJI TAGOLÓDÁS AZ IGAERŐ	
HASZNOSÍTÁSÁBAN	23
A fogatolás hazai régészeti emlékei	23
A fogatolás műszavainak nyelvi kérdései	30
Igazott állatok a középkori és újkori Magyarországon	37
Igaerő a tőkés gazdálkodásban	57
Igaerő a szocialista korszakban	62
Az igaerő táji típusai	64
Az igavonó szarvasmarha fajtái	70
AZ IGAZÁS ESZKÖZEI	
A járom típusai	80
Fejiga	81
Egyszerűbb mariga formák	82
Rámaiga szerkezete	83
Rámaiga variánsai	87
Iga és járom	89
Az egyesiga és formái	91
Szükségvonóeszközök	100
Tinóoktatók, ökörszoktatók	101
Erőkiegyenlítés a fogatban	103
Az iga készítése	104
Az iga díszítése	113
Az iga gondozása	121
A FOGATOK	
Tinó tulok, ökör	124
A szarvasmarha igába tanítása	128
A páros fogat egységének változásai	135
Fogatok páratlan vonóállattal	138
Vegyes fogatok	139

SZÁNTÓFÖLDI TEHERHORDÓ MUNKÁK

Szántóföldi fogatos munkák	144
Teherszállítás — fuvarozás	146
A szarvasmarhafogatok szerepe a paraszti társadalom ünnepi alkalmaikor	150
Befogás és hajtás	153
Terelőszavak	160

AZ EMBER ÉS AZ IGAVONÓ ÁLLATOK

Jegyzetek	
-----------------	--

EURÓPAI PÁRHUZAMOK A SZARVASMARHA IGÁZÁSÁBAN... 171

A domináns igaerő Európa tájain	171
Igaformák Európában	176
Az igazás magyar szokészetének szomszédnépi kapcsolatai	178

BEFEJEZÉS 189 |

IRODALOM 191 |